

Article Arrival Date

Article Type

Article Published Date

15.05.2021

Research Article

25.07.2021

Doi Number: <http://dx.doi.org/10.51296/newera.93>**DİJİTAL ÇAĞDA BÜYÜK VERİ VE ATATÜRK***THE BIG DATA AND ATATÜRK ON THE DIGITAL AGE***Erhan ARSLAN**

Doç. Dr., Mersin Üniversitesi İletişim Fakültesi Gazetecilik Anabilim Dalı, erhanarslan@mersin.edu.tr,
Mersin/Türkiye, Orcid: 0000-0002-7633-9495

Mehmet ÜLKER

Mersin Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gazetecilik Anabilim Dalı, mulker83@gmail.com, Mersin/Türkiye,
Orcid: 0000-0002-4926-3560

ÖZET

Büyük veri: Dijital dünyanın değeri her daim artan en büyük hazinesi

Bu çalışmada bir milletin makûs tarihini ebediyen değiştiren Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu ve ilk Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal ATATÜRK'ün, haber portallarındaki köşe yazılarında ele alınış biçiminin sorgulanması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda TS Corpus Projesi kapsamında yayınlanmış olan ve "Columns Corpus V2" olarak anılan derlem kaynak olarak kullanılmıştır. "Columns Corpus V2" derleminde 2011-2016 yılları arasındaki çeşitli gazetelerin ve haber sitelerinin internet portallarından elde edilen 24 bin 562 köşe yazısındaki 17 milyon 138 bin 838 sözcükten oluşan büyük veri (big data) çözümlenmiştir. Farklı haber internet portallarında yer alan köşe yazılarında ATATÜRK'ün hangi sözcük seçimleri ile ele alındığı, ismin kullanım biçimlerinin yıllara göre ve haber portallarına göre nasıl değişim gösterdiği, sözcüğün bağlamları, eşdizimlilik örüntüleri ve sıfat kullanımları bu çalışmanın tarihsel ardalanı içerisinde incelenmiştir.

Anahtar sözcükler: Atatürk, derlem, büyük veri, medya, köşe yazısı, TS Corpus

ABSTRACT

The Big Data: The biggest source and treasure which is rising as cumulative forever by its asset of digital world

In this study, it is aimed to question the way in which the founder and first president of the Republic of Turkey, Mustafa Kemal ATATÜRK, who changed the unfortunate history of a nation forever, is addressed in news portals. For this purpose, "Columns Corpus V2", which was published as part of the TS Corpus Project, was used as a source. In the "Columns Corpus V2", the big data consisting of 17 million 138 thousand 838 words and 24 thousand 562 columns obtained from the internet portals of various newspapers and news sites between 2011-2016 was analyzed. In the columns in different news internet portals, the collocations, adjective choices, the usage of the word itself and, and the contexts of the word were examined within the historical background of this study.

Keywords: Atatürk, corpus, big data, media, columns, TS Corpus

1. GİRİŞ

Medya toplumu yönlendiren en etkin araçlar içerisinde yer almaktadır. Medya içerikleri kamuoyunun oluşumunda ve kamuoyunun bir fikre yöneltilmesinde toplumun en başat kurumları arasında yer almaktadır. Medya içerikleri içerisinde yer alan köşe yazıları ise fikir yazıları olması nedeniyle toplum içerisindeki bireylerin; olaylar, eylemler, düşünceler hakkında bir görüş oluşturabilmeleri açısından önem arz etmektedir. Özünde yorum olan köşe yazıları bu özelliği ile haberdan ayrılmaktadır. Ayrıca bu yazıları kaleme alan köşe yazarları da medya kurumlarında deneyim ve analitik düşünce yetenekleri ile ön plana çıkmaktadırlar. Hiç kuşkusuz ki, bir köşe yazarının bağlı bulunduğu medya kuruluşunun gücü, toplumun köşe yazarına duyduğu güven düzeyi, köşe yazarının etik ilkelere bağlılığı ve yazarın tanınırlığı gibi faktörler köşe yazısının okuyucular üzerindeki etkisinde belirleyici olmaktadır. Medya içerikleri ve köşe yazıları aynı zamanda yayımlandığı dönemdeki toplumsal yapıya, gündeme ve düşünce iklimine ilişkin de önemli ipuçları vermektedir. Tüm bu öngörülerden yola çıkılarak Mustafa Kemal Atatürk'ün köşe yazılarında ele alınmış biçimi farklı perspektiflerden sorgulanmıştır. Köşe yazıları yani bu fikir yazılarının bilimsel ölçütler içerisinde çözümlenmesi, kamuoyunun düşünsel haritalarının oluşmasında öncül rol oynayan medyayı daha iyi anlamak açısından da önem arz etmektedir.

Çağımızın en değerli hazinesi olan büyük veri, "Columns Corpus V2" derlemi (<https://tscorpus.com/corpora/ts-corpora-v2/>) ile 24 bin 562 köşe yazısındaki 17 milyon 138 bin 838 sözcük kapsamında ve Atatürk ekseninde incelenmiştir. Bu çalışmada;

- Atatürk sözcüğünün kullanım sıklığı yıllara göre farklılık göstermekte midir?
- Köşe yazılarında ismin kullanım şeklinde farklılık var mıdır?
- Atatürk sözcüğünün farklı görünümünde yıllara göre bir değişim söz konusu mu?
- Köşe yazarlarının cinsiyetlerine göre sözcük kullanımında bir değişim ortaya çıkmakta mıdır?
- Köşe yazılarında incelenen konu bağlamında anlamı bir eşdizimlilik örüntüsü mevcut mudur?
- Atatürk sözcüğü ile kullanılan sıfatların dağılımında incelenen dönemler itibarıyla bir değişim ortaya çıkmakta mıdır?
- İsmin kullanımı ile medya kuruluşunun siyasal söylemi arasında bir bağ söz konusu mudur?

Sorularına yanıt aranmıştır. Bu çalışma, yeni/dijital medya ortamlarında oluşan büyük verinin derlemler aracılığıyla incelenebileceğini ortaya koymak açısından önem ifade etmektedir. Özellikle sosyal bilimler alanında yapılan çalışmalarda araştırmacıların bu ve benzeri derlemleri kaynak alarak çok farklı noktalara odaklanan eserler çıkarmaları mümkündür.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Çalışmanın kavramsal çerçevesi bağlamında büyük veri (big data) ve derlem dilbilim kavramları üzerinde durulmuştur.

2.1. Büyük Veri

Eski zamanlarda dünyadaki en kıymetli şey topraktı. Siyaset toprağı kontrol etme mücadelesiydi ve geniş topraklar az sayıda insanın eline geçtiğinde toplum aristokratlar ve halk diye ikiye ayrılıyordu. Modern çağda makineler ve fabrikalar topraktan daha önemli hale geldi ve siyasi mücadeleler bu elzem üretim araçlarının kontrolüne odaklandı. Fazla sayıda makine az sayıda insanın eline geçtiğinde toplum sermayedarlar ve proletarya diye ikiye ayrılıyordu ancak 21. yüzyılda veri en kıymetli şey olma anlamında hem toprağı hem makineleri gölgede bırakacak ve siyaset veri akışını kontrol etme mücadelesi verecek. Veri az ayıda insanın eline geçerse insanlık iki ayrı türe ayrılacak (Harari, 2018: s.84). Birinci tür, büyük verinin kontrolünü elinde bulunduran; ekonomiden siyasete her alanda hegemonyasını ilan eden dijital çağın imparatorlukları; diğer yanda ise kendisine dayatılan bir dijital evren içerisinde sürekli en yeniyi yakalama arayışında olan tekno-konformistler.

Çoğunluğu oluşturan tekno-konformistlerin aradığı tekno-konformizm yeni teknolojilerin etkisinde oluşan dijital kültüre uyum sağlama durumunu ifade etmektedir. Tekno-konformist kavramı sanal mecrada gerçekleştirdiği etkileşimli iletişimle, reel dünyadan ve özünden yabancılaşan, yeni medya kullanımında bilinçli davranış sergilemeyen, özüne yabancılaşmış “dijital” teknoloji bağımlısı bireyler için kullanılmaktadır (Güney, 2018: s.113). Tartışmasız yeni dijital dünyada makineler daha zeki. Artık yalnız telefonlar akıllı değil; eşyalar, arabalar hatta evler dahi akıllı, iletişim kanalları sınırsız, günlük hayatta yaptığımız her hareket birikip bir gün sonunda bir veri yığınına (Big Data) dönüşmektedir. Artık internette iletişim kuran tek şey insanlar değildir. Bu noktada yakın gelecekte makineler birbirleri ile daha çok etkileşime geçerek (akıllı şehirler, maksimum fayda ile çalışan işletmeler vs.) kendi ortamlarını öğrenip bu ortamlara adapte olabileceklerdir. Makinelerin, insan-makine işbirliği ile belli beceriler geliştirerek önemli işler yapabileceği ve makinelerin öğrenme kabiliyetleri ile karmaşık süreçleri yönetilebileceği belirtilmektedir. Büyük verinin iş dünyasındaki önemi azımsanamayacak derecede büyüktür. Dijital dönüşüm çağında, her şey ölçülebilir durumdadır (Tanç, 2021: s.668). Çağımızda dijital çözümler birçok noktada uygulayıcısına verimlilik ve karlılık olarak geri dönmektedir. Yapılan araştırmalar dijital çözümlerin; gıda endüstrisinde %15 ile %20 düzeyinde prodüktivite, pazarlama alanında satışlarda %21’e varan artış ve enerji verimliliği konusunda ise sanayi alanında %30’luk bir geri dönüş sağladığı ifade edilmektedir. Şüphesiz ki, her geçen gün daha da çok gelişen; teknolojik altyapıları ile akıl almaz boyutlara ulaşan dijital dünya ve büyük veriden yararlanma çok farklı alanlara yayılım göstermektedir. Dijital dünyanın en büyük hazinesi büyük veri; medya, pazarlama, bankacılık, eğitim, sağlık, e-devlet uygulamaları, üretim sektörü, enerji ve güvenlik gibi birçok alanda kullanılmakta ve bu kullanım alanlarının önümüzdeki dönemde daha da artacağı yalın bir gerçek olarak görülmektedir.

Dijital çağda yaşanan teknolojik gelişmeler nedeniyle sosyal bilimlerin her alanında olduğu gibi iletişim alanında da dikkat çekici değişimler ortaya çıkmaktadır. Bu değişim sürecinde toplumsal yapının ve iletişim süreçlerinin çağa uygun yaklaşımlarla yeniden ele alınması gerektiğine ilişkin söylemler yeni bir paradigmaya ihtiyaç duyulduğu noktasında buluşmaktadır. Bu paradigmanın ne olduğuna ilişkin cevabın verilebilmesi için zamana ihtiyaç olduğu belirtilse de söz konusu paradigmanın temel bileşenlerinden birinin veri (data) olduğunu söylemek mümkündür. Dijital uygulamalar nedeniyle miktarı giderek artan büyük veri setlerinin toplanması, işlenmesi, saklanması ve paylaşılmasına ilişkin kapasite artışı bir taraftan iletişim alanına yönelik yeni bakış açılarının ortaya çıkmasına neden olmaktadır (Tosyalı, 2021: s.701). İletişim alanında özellikle son yıllarda büyük hacimli veri setleri ile oluşturulan derlem haber analizlerinde sıklıkla kullanılmaktadır. Büyük verinin derin sularına derlem aracılığıyla girerek yapılan çalışmalar iletişim çalışmalarına çok boyutlu katkılar sunmaktadır.

2.2. Derlem Dilbilim

Longman sözlüğüne göre derlem, “dilbilim çalışmalarında kullanılmak üzere yazılı veya sözlü dile ait büyük miktarlardaki veridir.” Sinclair’a göre derlem; (1991: s.171) belirli dilbilimsel ölçütlere göre seçilmiş ve bir araya getirilmiş, dilin örneği olarak kullanılacak metinler bütünüdür. Leech (1992: s.106), sayısal ortamda toplanmış çok miktarda veri, McEnery, (1996: s.87) bir dili temsil etmek üzere, örnekleme özenle seçilmiş metin bütünü, Tognini-Bonelli (2001: s.2), bir dili temsil kabiliyetine sahip olduğu varsayılacak şekilde, dilbilimsel analiz yapmak için bir araya getirilmiş metinler koleksiyonu, Bowker&Pearson (2002: s.9), sayısal ortamda, belirli bir ölçüte göre bir araya getirilmiş büyük metin koleksiyonları, Killgarriff&Grefenstette, (2003: s.334) dil ve edebiyat çalışmalarında kullanılacak şekilde tasarlanmış metin koleksiyonları olarak derlemi tanımlamaktadırlar. Tüm bu tanımlar göz önüne alındığında, derlem sadece basit bir metinler bütünü değil ancak belirli ölçütler ve özelliklerle bir araya getirilmiş veri setleridir (Arslan vd. 2019: s.86).

Yukarıdaki tanımlarda derlemlerin üç temel özelliği vurgulanmıştır (Sezer ve Sezer 2020: s.19):

- (a) Yapılandırılmış olmaları
- (b) Büyük miktarda veriden oluşmaları

(c) Bilgisayar tarafından okunabilir biçimde olmalarıdır

Tanımların ortak vurguları değerlendirildiğinde (Resim 1) derlemlerin “belirli bir amaçla bir araya getirilmiş, sayısallaştırılmış, büyük hacimli dil verisi bütünlüğü” olduğu ifade edilebilir.

Resim 1 Derlem tanımlarındaki ortak özellikler (Sezer ve Sezer 2020: s.19)

Derlem çalışmalarının öncüleri Henry Kucera ve Nelson Francis olarak gösterilmektedir. Amerika’da Brown Üniversitesinde 1967’de oluşturulan derlem Brown Derlemi olarak adlandırılmıştır. Söz konusu bu derlem ile Amerikan İngilizcesinin ayrıntılı istatistiksel çözümlenmesi gerçekleştirilmiştir (Tahiroğlu, 2010: s.187). 1970’lerde British English (Brown Corpus)’e benzer tarzda oluşturulmuş olan LOB (Lancaster-Oslo-Bergen) Corpus sözcük sıklığı ve dilbilgisi çalışmaları için önemli bir kaynak olarak görülmüştür. 1980 itibarıyla bilgisayar destekli derlem çalışmaları hız kazanmıştır. Örnek olarak verebilecek belli başlı çalışmalar şunlardır (Karaoğlu, 2014: s.182):

-British National Corpus (BNC) <http://info.ox.ac.uk/bnc>

-Contemporary Corpus of American English (COCA)

-International Corpus of English (ICE) <http://www.ucl.ac.uk/english-usage/ice/>

-American National Corpus (ANC) <http://www.americannationalcorpus.org/OANC/index.html>

-Polish National Corpus <http://nkjp.pl/index.php?page=0&lang=1>

-Russian Reference Corpus <http://www.ruscorpora.ru/en/>

-Corpus Del Español <http://www.corpusdelespanol.org>

-A Historical Corpus of the Welsh Language 1500-1850 <http://people.ds.cam.ac.uk/dwew2/hcwl/menu.html>

Türkçe için oluşturulan ilk derlem ODTÜ tarafından hazırlanmıştır. ODTÜ Enformatik Enstitüsü tarafından oluşturulan derlemde 2 milyon sözcük bulunmaktadır. 2012’de yayınlanan TS Corpus ise ilk çevrimiçi erişilebilir ve etiketlenmiş Türkçe derlem olma niteliğindedir. TS Corpus projesi aktif olarak devam etmekte ve araştırmacılara 2019 yılı itibarıyla 16 ayrı derlemde toplam 1.8 milyar sözcük sunmaktadır (Sezer ve Sezer 2020: s.21). Bu çalışmaya kaynaklık eden derlem TS Corpus projesi kapsamında yayınlanmış olan ve “Columns Corpus V2” olarak anılan derlemidir.

İletişim alanındaki derlemler özellikle medya içerikleri üzerine odaklanmaktadır. Çok geniş çaplı haber içeriklerinden oluşmuş derlemler; toplumsal izdüşümü olan konuların medya içerikleri üzerinden hareketle analizlerini olanaklı kılmaktadır. Özellikle ele alınan konuların uzun yıllar içerisindeki konu ediliş biçimlerindeki değişimlerinin büyük veri setleri ele alınması mümkün

olmaktadır. Toplumsal izdüşümleri olan konuları mercek altına alan bir araştırmacının devasa boyutlu bir veriyi kısa bir zaman diliminde çalışması olanaklı bir durum değilken; derlem binlerce hatta milyonlarca datayı araştırmacının kullanımına sunmaktadır. Bu genişlikteki bir veri araştırmacının geniş zaman kesitlerini daha büyük genellemeler yaparak çalışmasını da önünü açmaktadır. Burada önemli olan çalışılacak konunun amacına göre ölçütlerin ve kullanılacak derlemin belirlenmesidir. Çalışmanın amacına yönelik doğru derlem tercihi araştırmacının güvenilir ve geçerli sonuçlara ulaşmasını sağlayacaktır. Derlem oluşturma aşamasında bir dilbilimsel ölçütü olmayan metin yığınlarını bir araya getirmek derlem anlamına gelmemektedir. Derlem, dili temsil gücü sağlanmış, ölçütleri iyi belirlenmiş güvenilirliği olan yöntemi alanyazında son derece net çizilmiş bir biçimde bir araya getirilmiş metinlerin oluşturduğu bir dizgedir (<https://www.dilbilimderneği.org/derlem-dilbilim/>). Dolayısıyla derlem araştırmacıların farklı konulardaki çalışmalarında bir yol açıcı nitelikte olmalıdır. Özellikle günümüzün devasa boyutlu veri yığınları içerisinde derlemler; iletişim çalışmalarında araştırmacılar için önemli bir enstrüman olarak ön plana çıkmaktadır.

3. ARAŞTIRMA

Çalışmanın bu bölümünde yöntem, bulgular ve yoruma yer verilmiştir. Çalışmada Columns Corpus V2 derleminde bulunan 2011-2016 yılları arasındaki çeşitli gazetelerin ve haber sitelerinin internet portallarından elde edilen 24 bin 562 köşe yazısındaki 17 milyon 138 bin 838 sözcük ile oluşan büyük veri (big data) çözümlenmiştir.

3.1. Yöntem

Bu çalışma, dilbilim çalışmalarında kullanılan derlem dilbilim odağından hareketle gerçekleştirilmiştir. Derlem kullanılarak, anahtar sözcük taraması gerçekleştirilmiş, eşdizimlilik örüntüleri incelenmiş ve “Atatürk” sözcüğü anahtar kelime olarak kullanılarak bu kelime ile kullanılan sıfatlar ve haber karakterleri sorgulanmıştır. Derlem, “*çeşitli belge işaretleme dilleri sayesinde (Bunlardan bugün en çok kullanılanı SGML’den türetilen XML’dir.) yapılandırılmamış bir metin, hemen her ögesi, birimi, üzerinde birçok sorgulama, sıralama işleminin yapılabileceği*” (Tahiroğlu, 2010) bir uygulamadır. Yukarıda çerçevesi çizildiği şekilde eldeki büyük veri üzerinde derlem ile içerik çözümlemesi gerçekleştirilmiştir. İçerik çözümlemesi konusunda Aziz (2020, s. 121), Berelson’un tanımında iki özelliğe dikkat çeker. Bunlar: “yansızlık” ve “dizgeli” olmaktır. Derlem, eşdizim örüntüleriyle “dizgeli” olmayı karşılarken aynı sorguyu başka birinin yapması durumunda da aynı sonucun ortaya çıkması ile “yansızlık” özelliğini karşılamaktadır. Bu çalışmada eşdizimlerin anlamlandırmalarda yetersiz kaldığı durumlarda bağlamı ortaya çıkarmak için tam metine dönülüp söylem analizi gerçekleştirilmiştir. “*Söylem, dilbilimsel ve dilsel olmayan etkinliklerin, özelliklerin bir arada oluşturduğu anlamlandırma ve sınıflandırma dizgisidir*” (Aziz, 2020, s. 135).

Çalışmada da “Atatürk” sözcüğünün yorum öncelikli yazılar olan köşe yazılarında nasıl kullanıldığını belirlemek amaçlı TS Corpus derlemi kullanılmıştır. Derlem ile “Atatürk” sözcüğünün köşe yazıları metinleri içinde bir öge olarak hangi sıklıkta yer aldığı; sözcük temel alınarak sağında ve solunda bulunan diğer sözcüklerle nasıl sıralandığı ve gerektiğinde söz konusu metnin bütününe erişebilme imkânlarını bize sunmaktadır. Derlem gerek içerik çözümlemesi gerekse söylem analizinin gereksinimlerini karşılayabilmektedir.

Çalışmanın evrenini oluşturan Türk Basını içinde yer alan köşe yazılarına olasılıksız örneklem içinde uygun örneklem ile Columns Corpus V2 derleminde bulunan Cumhuriyet, Radikal ve T24 yayınlarının köşe yazarlarının yazıları çalışmanın örneklemine oluşturmaktadır. Çalışmamızda Derlem, 2006 ve 2017 yılları arasını kapsıyor olsa da derlem içinde 2011 ve 2016 yılları arası dışında diğer yıllarda metin yoğunluğunun yüksek değişkenlik göstermesi ve sağlıklı bir temsil gösteremeyeceği varsayımından yola çıkılarak bu çalışmada metin sayısı açısından birbirine yakın olan 2011-2016 yılları arası zaman kesiti olarak seçilmiştir. Ayrıca araştırmada zamansal yakınlık sağlanması açısından da bu tercih ön plana çıkmıştır.

Çalışmada TS Corpus derleminin genel derlemlerinden biri olan Columns Corpus V2 derlemi kullanılmış ve sorgulamalar büyük-küçük harf hassasiyeti gözetilmeksizin gerçekleştirilmiştir. Derlem üzerinden sorgulanacak sözcüğün yalın ve türemiş hallerini sorgulayabilmek adına sorgulama yapılan sözcüğün sonunda (*) asteriks işareti kullanılmıştır. Çalışmanın bundan sonraki bölümünde sözcük sonunda (*) asteriks kullanımı yoksa yalın, varsa yalın ve türemiş hallerinin sorgulandığı kastedilecektir. Bu bağlam üzerine kurulan çalışmamızda “Atatürk*” sözcüğü sorgulanmıştır. Derlem içinde örneklem yılları içinde yer alan 3 ayrı yayına ait köşe yazılarının sözcük ve metin sayıları aşağıdaki gibidir.

Yayımlar	Derlemdeki Sözcük Sayısı	Derlemdeki Metin Sayısı
Cumhuriyet	7,958,818	13,621
Radikal	5,196,581	6,868
T24	3,983,439	4,073
Toplam	17,138,838	24,562

Tablo 1 Örneklem yayınlarına göre sözcük ve metin sayıları

Çalışmada zaman kesiti olarak belirlenen 2011 ve 2016 yılları arasındaki içeriğin niceliğine bakıldığında en yüksek içerik miktarı Cumhuriyet yayınındadır. Yayınların içerik kapasitelerindeki nicel fark sebebiyle sözcük sorgulamasındaki veriler sözcüğün milyona oranı şeklinde yer alacaktır. Çalışma toplam 24,562 metin içindeki 17,138,838 sözcük ile gerçekleşmiştir.

Çalışmada collocations (eşdizim) yapılarak söz konusu sözcüğün 5 sağ ve solunda yer alan sözcükler gerek sıklıkları gerekse log-likelihood (anamlılık, benzerlik) istatistik türünde taramalar yapılmıştır. Sıklıklar tarandığında sorgu sonuçları içinde en yüksek frekans değerinden en düşük değere doğru bir sıralama yapılırken sıklıkta “ve”; “bir” gibi Türkçede sık kullanılan kelimeleri de karşımıza getirir. Bu yüzden anlama yönelik bir eşdizim yakalamak için log-likelihood istatistik türüyle tarama yapılırsa sorgulama sonucu ile derlemin geneli arasındaki benzerlikleri göz ardı ederek sonuçları raporlar ve bu şekilde sorgulama sonucuna özel bir anlamlılık kümesi elde edilmiş olur. Bu yüzden sorgulama özelinde anlamlılık ihtiyacı olduğu noktalarda log-likelihood ile sorgulama gerçekleşmiştir.

3.2. Bulgu ve Tartışmalar

Yapılan sorgulamada “Atatürk*” sözcüğü 4,370 kez kullanılırken 1840 farklı metinde yer almıştır. “Mustafa Kemal*” sözcüğü yine aynı derlem içinde 1,395 kez kullanılırken 638 farklı metinde geçmiştir. “Atatürk*” ve “Mustafa Kemal*” sözcükleri toplanıp kesişim kümeleri ayıklandığında “Atatürk*” ve “Mustafa Kemal*” sözcükleri derlem içerisinde 5,512 kez kullanılırken 2,247 metin içerisinde kullanılmıştır. İki sözcük her milyon sözcükte 321,6 kez kullanılmıştır. Metin açısından değerlendirildiğinde her bin metnin 91,48’inde sözcükler geçmektedir.

Bu sözcüklerin farklı kullanım şekilleri aşağıda belirtilmiştir. Aşağıdaki sözcüklerin kullanım şekilleri bir sonraki sözcükleri belirleyebilmek adına eşdizim örüntüleri sorgulanarak tek tek hesaplanmıştır.

İsmin Kullanım Şekli	Toplam Milyonda	Cumhuriyet Milyonda	Radikal Milyonda	T24 Milyonda
----------------------	-----------------	---------------------	------------------	--------------

Atatürk*	218,4	310,02	204,3	53,4
Atatürkçü*	18,7	30,2	6,3	12
Mustafa Kemal Atatürk*	14,7	24,6	9,4	2
Kemal Atatürk*	1,5	2	1,9	-
M. Kemal Atatürk*	0,7	1,3	0,3	-
M. K. Atatürk*	0,4	1	-	-
K. Atatürk*	0,1	-	0,3	-
Atatürksel*	0,1	-	-	0,5
Mustafa Kemal*	66,6	51,6	128,1	16,3
Toplam Milyonda	321,6	421,1	351	84,3

Tablo 2 “Atatürk*” ve “Mustafa Kemal” sözcüklerinin kullanım şekilleri ve ayrıştırılmış şekilde milyon sözcükte kullanım oranları

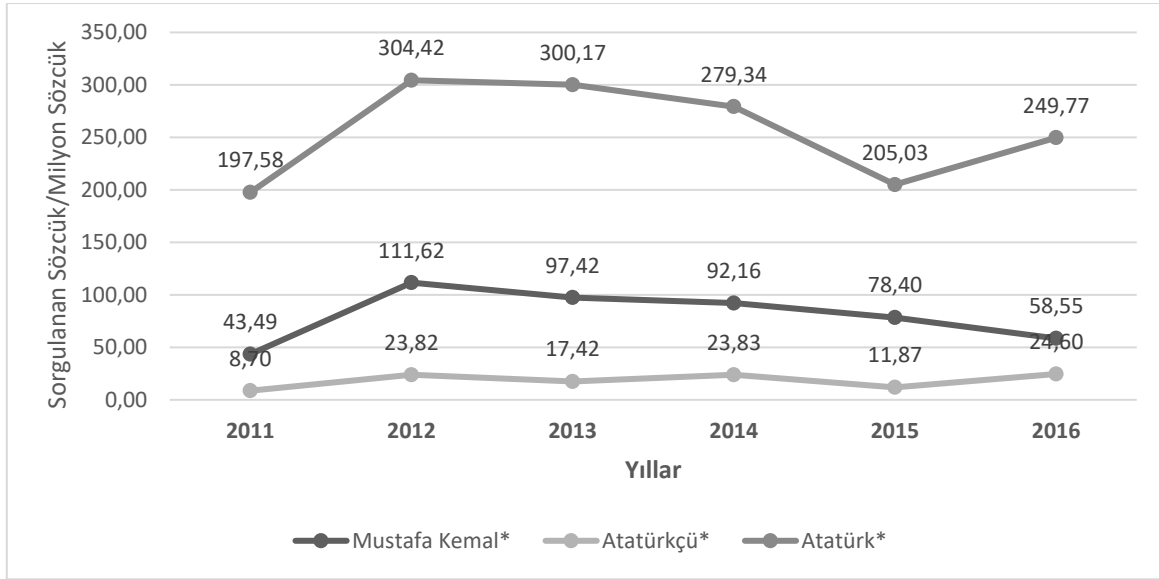
“Atatürk*” sözcüğünün kullanımı “Mustafa Kemal*” sözcüğünün kullanımı ile kıyaslandığında “Mustafa Kemal Atatürk*” şeklinde 253 frekans değerinde ortak elemanları vardır. Bu ayıklandığında “Atatürk*” ve “Mustafa Kemal*” sözcüklerinin toplamının yüzde 79,28’i “Atatürk*” şeklindedir. Bu yüzden aşağıdaki sorgulamalar yalnızca “Atatürk*” sözcüğü üzerinden gerçekleşecektir.

Ayrıca özel isim olan “Atatürk” sözcüğü kesme işareti ile eklerinden ayrılırken haber yazım kuralları açısından belirli bir standardın geliştirilememiş olmasından kaynaklı özel isimlerden sonra (') apostrophe ve (') prime işaretlerinin benzerliklerinden kaynaklı yapılan yazım yanlışları belirlenmiştir. Bu konu üzerine bir klavye standardının belirlenmesi özellikle günümüzde bilgisayar destekli yapılan sosyal çalışmalarda kolaylık sağlayacaktır.

Örneklem yayınların köşe yazarları tarafından 2011 ve 2016 yılları arasında kaleme alınan köşe yazılarında kullanılan her milyon sözcükten 254,98’i “Atatürk*” sözcüğüdür. Bu kullanımlar içinde “Atatürk*” sözcüğü ile türetilen bütün sözcüklerin yanında kurum, kuruluş ve yer ismi olarak da “Atatürk” sözcüğü yer almaktadır.

Çalışmada Türkiye Cumhuriyeti’nin kurucusu Atatürk’ün isminin kullanım biçimlerinde örneklem yayınlar arasında fark olup olmadığı gözlenmiştir. “Atatürk*” Tablo 2 incelendiğinde her ne kadar ismin kullanımında siyasal bir söylem aransa da bu bağlamda belirgin bir farklılık gözlemlenememiştir. Ancak kullanım sıklığı açısından bakıldığında Cumhuriyet gazetesi diğer örneklem yayınlara oranla oldukça fazla “Atatürk*” sözcüğünü kullanmıştır. T24 köşe yazarları ise “Atatürk*” sözcüğünü daha az kullanmışlardır. Radikal ise söz konusu genel örneklem ortalamasının altında kalmıştır. Yayınların köşe yazılarında “Atatürk*” sözcüğü farklı şekillerde kullanılmıştır. Bunlar: Atatürk, Atatürkçü, Mustafa Kemal Atatürk, Kemal Atatürk, M. Kemal Atatürk, M. K. Atatürk, K. Atatürk ve Mustafa Kemal şeklinde kullanılırken T24 köşe yazarı tarafından 2 kez “Atatürksel” sözcüğünü başkanlık sistemini desteklemek amacıyla sistemin Atatürk Dönemi ile ilgili benzerlikler taşıdığını iddia edilerek sistemin “Atatürksel model” olduğu öne sürülmektedir.

Grafik 1’e bakıldığında 3 farklı kullanımın yıllar içinde dağılımları verilmiştir. Bu üç kullanım yukarıda en çok kullanılan Atatürk; Mustafa Kemal; Atatürkçü kullanımlarıdır. Bu bulgulara göre 2012 yılı her üç kullanım için bir tepe noktası olmuştur. 2011 ve 2015 yılları ise diğer yıllara oranla söz konusu sözcüklerin en az kullanıldığı yıllar olmuştur.

Grafik 1 Atatürk; Atatürkçü ve Mustafa Kemal sözcüklerinin yıllara göre dağılımları

Grafik 1'e eğilim grafiği açısından bakıldığında da yıllar içinde kullanım oranlarında bir tutarlılık görülmektedir. Söz konusu sözcüklerin yıllar içinde kullanımında bir istikrar olduğu görülmektedir.

Köşe yazarlarının cinsiyetleri açısından incelendiğinde kadın köşe yazarlarının "Atatürk*" sözcüğünü erkek köşe yazarlarına oranla daha az kullandıkları gözlenmektedir. Erkek köşe yazarlarının her milyon sözcüğünden 311,51'i "Atatürk*" sözcüğü iken kadın köşe yazarlarının her milyon sözcüğünün 207,35'inde "Atatürk*" sözcüğü kullanmıştır. Tablo 3'de yayınların köşe yazarlarının cinsiyetlerine ve yıllara göre "Atatürk*" sözcüğünü kullanım oranları verilmiştir. Tablo 3'de yayın ve yazarın cinsiyetine göre sınıflandırma yapılarak değerlendirme yapılmıştır.

	Cumhuriyet		Radikal		T24	
	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek
2011	236,55	364,98	109,28	127,15	21,31	200,44
2012	227,34	597,77	174,42	377,43	84,37	89,18
2013	623,28	323,39	307,10	187,43	72,20	18,00
2014	312,60	547,45	285,46	146,70	61,57	159,86
2015	135,64	468,21	366,83	101,76	17,62	48,88
2016	214,21	619,63	169,89	40,23	35,54	157,24

Tablo 3 "Atatürk*" sözcüğünün yayınlara ve yayınların köşe yazarlarının cinsiyetine ve yıllara göre dağılımı

Erkek köşe yazarları yazdıkları her milyon sözcükte "Atatürk*" sözcüğünü daha fazla kullandıkları görülürken Cumhuriyet ve T24 yayınlarında 2013 yılında istisna yaşanmaktadır. Radikal ise, yine 2013 yılından başlayarak 2016 yılı da dâhil olmak üzere kadın köşe yazarlarının yazdığı her milyon sözcükte daha fazla "Atatürk*" sözcüğünü kullandığı bir yayın olmuştur. Cumhuriyet'te 2013 yılında kadın yazarlarının kullandığı her milyon sözcüğün 623,28'i "Atatürk*" sözcüğü olurken erkek köşe yazarları kullandıkları her milyon sözcüğün 323,39'u "Atatürk*" sözcüğü olmuştur. 2013 yılında

Cumhuriyet'in kadın köşe yazarlarının sözcüğü kullanım oranı yıl bazında hiçbir yayının hiçbir yazar cinsiyet grubunun yakalayamadığı bir değeri yakalamıştır. 2013 yılına kadar erkek köşe yazarlarının yazdıkları her milyon sözcüğe oranla sözcüğü kullanım sıklıkları bütün yayınlarda yüksektir. 2013 sonrası Cumhuriyet ve T24 yayınları için durum bu şekilde devam ederken, Radikal'de 2013 yılı ile birlikte kadın yazarların yazdığı her milyon sözcük içinde sözcüğü daha fazla kullanmaya başladığı dikkati çekmektedir.

Cumhuriyet'te yayınlanan köşe yazılarında her milyon sözcükte 369,53'ü "Atatürk*" sözcüğüdür. Bu sözcüğün kullanımının yazarların cinsiyetlerine göre dağılımı yapıldığında erkek köşe yazarlarının bu sözcüğü daha sıklıkla kullandıkları görülmektedir. Cumhuriyet'in kadın köşe yazarlarının 2011-2016 yılları arası kullandıkları her milyon sözcükten 234,61'i; aynı yayının erkek köşe yazarlarının ise her milyon sözcüğünden 542,13'ü "Atatürk*" sözcüğüdür. T24 için oran milyonda 44,38'e 111,76 erkek köşe yazarları lehinedir. T24'te yayınlanan köşe yazılarında kullanılan her milyon sözcükten 76,32'si "Atatürk*" sözcüğüdür. Örneklem yayınlar içinde T24, sözcüğü en az kullanan yayındır. Radikal'de ise kadın köşe yazarları lehine bir durum mevcuttur. Radikal'de kadın yazarların yazılarının her milyon sözcüğünden 287,54'ü "Atatürk*" iken erkek yazarları yazılarında milyonda 137,21 ile kadın yazarları takip etmektedir. Radikal'de yazılan her köşe yazısında kullanılan her milyon sözcükten 216,49'u "Atatürk*" sözcüğüdür.

Tablo 4' de bazı konu başlıkları belirlemek adına örnekleme oluşturan yayın kuruluşlarına yıl bazında tek tek eşdizim sorguları gerçekleştirilmiştir. Bu eşdizim sorgularıyla daha detaylı konu belirlemek amacıyla yardımcı sözcükler aranmıştır. Bu amaçla "Atatürk*" sözcüğünün 5 solu ve 5 sağı sorgulanarak başka sözcüklere ulaşılmıştır. Bu sözcükler log-likelihood istatistik türünde anlamlılık temelinde sorgulanmıştır. Sorgulamada karşılaşılan ilk 3 sözcük dikkate alınmıştır. Ayrıca "Atatürk"; "Mustafa" ve "Kemal" sözcükleri ismin farklı kullanımları arasında yer aldığı için değerlendirmeye alınmamıştır. *Tablo 4'* de bu yöntemler ile belirlenen sözcükler yer almaktadır.

Tablo 4 incelendiğinde özellikle Cumhuriyet ve Radikal köşe yazılarında kalıplaşmış temaların olduğu tespit edilmiştir. Cumhuriyet köşe yazılarında temel tema "Atatürk devrimleri" temeli çerçevesinde gerçekleşmiştir. Her yıl Cumhuriyet köşe yazılarında "Atatürk devrimleri" teması mutlaka yer almıştır. *Tablo 4'* de Cumhuriyet köşe yazılarında 2012 yılında "Atatürk devrimleri" teması ilk üç içinde görünmese de bütün yıllarda yapılan sorgulamalarda karşımıza çıkmaktadır. Radikal gazetesinde de temel tema "İnönü" teması sıklıkla yer almaktadır. T24 köşe yazılarında temel bir tema tespit edilememiş olsa da "Havalimanı"; "Cumhuriyet" ve "Tabu*" sözcüklerinin bütün yıllar içinde öne çıktığı gözlenmektedir.

Yıllar	Yayımlar		
	Cumhuriyet	Radikal	T24
2011	<i>Kurtuluş</i>	<i>Cumhuriyet</i>	<i>Vekillerin</i>
	<i>Devrimleri</i>	<i>100</i>	<i>Yemini</i>
	<i>Entelektüel</i>	<i>Yıl</i>	<i>Devriminin</i>
2012	<i>Cumhuriyet</i>	<i>İnönü</i>	<i>Benzemek</i>
	<i>Anıtlarına</i>	<i>Milliyetçiliği</i>	<i>İnkılapları</i>
	<i>Nutuk</i>	<i>Kamâl</i>	<i>Gençliğe</i>
2013	<i>Devrimleri</i>	<i>İnönü</i>	<i>Kasım'da</i>
	<i>Cumhuriyet</i>	<i>İnönü'nün</i>	<i>Laiklerin</i>
	<i>Önderimiz</i>	<i>Havalimanı</i>	<i>Anıldı</i>

	<i>Orman</i>	<i>İnönü</i>	<i>Atatürkçülük</i>
2014	<i>Çiftliği</i>	<i>Döneminin</i>	<i>Oturtulamadı</i>
	<i>Devrimleri</i>	<i>Orman</i>	<i>Tabulaştırılması</i>
	<i>Orman</i>	<i>Nutku</i>	<i>Şarkı</i>
2015	<i>1923</i>	<i>Bursa</i>	<i>Oturtulur</i>
	<i>Devrimleri</i>	<i>Heykellerine</i>	<i>Büstü</i>
	<i>Devrimleri</i>	<i>Imagination</i>	<i>Havalimanı</i>
2016	<i>Devrimlerinin</i>	<i>Beyannameleri</i>	<i>Aşmak</i>
	<i>Cumhuriyet</i>	<i>Önderliğinde</i>	<i>Cumhuriyet</i>

Tablo 4 Yıllara göre yayınların “Atatürk*” sözcüğünün 5 sol-5 sağ eşdizimleri

Tablo 4 incelendiğinde Cumhuriyet yazarlarının 2011 yılı için “Atatürk*” sözcüğü ile birlikte Kurtuluş Savaşı söz öbeği ile bir arada kullanılırken entelektüel kimliğine yönelik düzenlenmiş bir sempozyumu öne çıkarmakta ve Atatürk’ün entelektüel birikimine dikkat çekilmektedir. Cumhuriyet’in yukarıda belirtildiği gibi “Atatürk devrimleri” vurgusu bütün yıllarda görülmektedir. Cumhuriyet köşe yazılarında anlamlılık düzeyinde karşımıza çıkan diğer bir sözcük “Cumhuriyet*” sözcüğüdür. Sadece 2012 yılı değil diğer yıllarda da “Cumhuriyet*” sözcüğü sıklıkla “ilkeleri; devrimleri; laiklik; kazanımları; değerleri; dönemi; rejimi” gibi ilişkilendirildiği sözcükler olmakla birlikte; “düşmanlığı; sahip çıkmak” gibi olumsuz vurgularla da karşımıza çıkmaktadır. Bu olumsuzluk vurguları Atatürk ilkeleri ve Cumhuriyet rejiminin üzerinde bir tehdit algısının Cumhuriyet yazarlarında oluştuğunu göstermektedir. “Cumhuriyet*” sözcüğü aynı zamanda Cumhuriyet yazarlarının kurumlarını işaret ettikleri Cumhuriyet gazetesi şeklinde de kullanımları mevcuttur. Cumhuriyet gazetesi olarak Atatürk’ün gazetenin isim babası olduğu vurgulanırken Atatürk ilkelerine kurumlarının bağlılığı dile getirilmiştir. 2012 yılında Cumhuriyet yazarları tarafından Atatürk anıtlarına çelenk koymanın izin gerektirmesi eleştirilmiştir. Cumhuriyet yazarları 2012 yılında “Nutuk” kitabının okunması gerekliliği üzerinde de durmuştur. “Atatürk*” sözcüğü eşdizim olarak bakıldığında “önderimiz*” sözcüğü ile birlikte örneklem yayınlar içinde bir tek Cumhuriyet’te yer almaktadır. 2012 yılında “önderimiz*” Radikal köşe yazarında bir kez kullanılmış olsa da bu kullanım tırnak içinde (“”) bir aktarma şeklindedir. Cumhuriyet yazarlarının “Atatürk*” sözcüğü ile eşdizime sahip “Orman” sözcüğü kullanımları 2014, 2015 yıllarında yoğunlaşmaktadır. Bu konuyla ilgili “Atatürk Orman Çiftliği*” şeklindeki yeni sorgulamanın eşdizim sözcükleri karşımıza çıkmaktadır. Bu sözcükler “Saray; Durdurma; Kırpılma; Kondurulan; Ortasına; Ağacı; Arazisine” şeklindedir. Atatürk Orman Çiftliği, Cumhuriyet köşe yazılarında araziye yapılan Cumhurbaşkanlığı/Başbakanlık konutuyla ilgili eleştiriler nedeniyle yer almaktadır. Diğer örneklem gazetelerinde bu konudaki eleştirilerin nitelik ve nicelik açısından daha az olduğu dikkat çekmektedir.

Radikal köşe yazarları 2011 yılında “Cumhuriyet*” sözcüğü ile ilgili olarak söz öbekleri incelendiğinde “Atatürk’ün emaneti Cumhuriyet, devrimler[...]/tehdit altında olduğu gerekçesiyle” eleştiriler kaleme alınmıştır. “Cumhuriyet*” sözcüğü ayrıca “Cumhuriyet mitingleri; Cumhuriyet Türkiye’si; Cumhuriyet toprakları ve tarihsel dönem olarak Cumhuriyet dönemi” şeklinde kullanılmıştır. “İnönü*” Radikal’in üzerine yoğunlaştığı bir sözcük olarak karşımıza çıkmaktadır. Sözcüğün bağlamlarına bakıldığında ağırlıklı olarak tarihsel bir anlatı hâkim olduğu görülmektedir. Bu sözcük ağırlıklı olarak “Atatürk ve İnönü” ve/veya “Atatürk, İnönü (İsmet İnönü)” şeklinde Atatürk ile birlikte cümlelerin öznesini paylaşmaktadır. 2012 yılında radikal yazarı “Atatürk milliyetçiliği” kavramını tartışmaya açmış ve bir kuramsal yönünün olmadığını iddia ederek kavramın aslında olmadığını dile getirerek kavramı eleştirmiştir. “Kamâl” sözcüğü “Kemal’ ve ‘Kamâl” olarak iki şekilde de kullanılmış isim ile ilgili tarihçesini anlatan bir köşe yazısına konu olmuştur. Her ne kadar isim literatürde “Kemal” olarak geçmiş olsa da bazı kesimlerce Yahudilikle

ilişkilendirilerek kullanılmaktadır (Kara, 2021). Literatürde “Kemal” olarak günümüzde kalıplaşmış olan kullanım şeklinin dışında kullanılmasının nedeni anlaşılabilir değildir. Radikal gazetesindeki bu kullanım her ne kadar tarihsel bir olay aktarımı olsa da bu manada dikkat çekmektedir. “Atatürk Orman Çiftliği*” üzerinden bakıldığında Cumhurbaşkanlığı /Başbakanlık konutu inşaatı ile ilgili eleştiriler Cumhuriyet yazarlarında olduğu gibi açık bir şekilde belirtilmemiş olsa da inşaata destek de söz konusu değildir. 2015 yılındaki “heykel” tartışması Rize’de şehir meydanındaki Atatürk heykelinin kaldırılarak yerine çay bardağı heykeli yerleştirilmesi üzerine kaleme alınmış köşe yazılarıdır. Bunun yanında köşe yazılarında bazı mezcupların Atatürk heykellerine yaptıkları saldırıları konu edinen ve buna yönelik bir kanun tasarısının eleştirileri yer almıştır. Stefan Ihrig’in “Atatürk in the Nazi Imagination” (Nazi Tahayyülünde Atatürk) isimli kitabının bazı medya kuruluşları tarafından nasıl kullanıldığının eleştirisi “Imagination” sözcüğü sorgusunda karşımıza çıkmaktadır.

T24 köşe yazarı “Atatürk’ün tabulaştırılması” ve “Atatürkçülüğün kutsal kılınması” gibi bazı tespitler yaparak bunların ülkedeki demokrasi üzerindeki olumsuz etkisini iddia etmektedir. Başka bir yazısında yazar “*Atatürk tabu değildir, Atatürk de tartışılmalıdır. Ve bu tartışma Atatürk düşmanlığı değildir.*” diyerek Atatürk’e karşı bir eleştiri zemini gözlemektedir. “Havaalanı” sözcüğü ile T24 yazarları Atatürk havalimanına yapılan bir terör saldırısını kınamaktadır. T24 köşe yazıları niceliksel olarak az sayıda olduğundan üzerinde geniş bir analiz yapmak da karşılaşılan sınırlılıklardandır.

Yıllar	Yayınlar		
	Cumhuriyet	Radikal	T24
2011-2013		İnönü (30)	
	Erdoğan (6)	İsmet (Paşa) (6)	
	İnönü (6)	Erdoğan (6)	-
	Mandela (3)	Celal Bayar (5)	
2014-2016		Sabiha Gökçen (4)	
	Erdoğan (36)	İnönü (20)	
	İnönü (25)	Erdoğan (12)	Erdoğan (8)
	Andrew Mango (5)	Bayar (Celal) (6)	Mehmet (5)(<i>replik karakteri</i>)
	Ekmeleddin (İhsanoğlu) (3)	Sabiha Gökçen (3)	
		Falih Rıfkı Atay (3)	

Tablo 5 “Atatürk*” sözcüğünün 5 solu 5 sağı içinde yer alan 3 kereden fazla kullanılan haber karakterleri

Tablo 5’de temel amaç Atatürk ile birlikte köşe yazısına konu olan diğer aktörleri belirleyebilmektir. Yıllara göre tek tek incelendiğinde liste uzamakta ve bu listeyi yorumlamak güçleşmektedir. Bu sebeple çalışmanın yapıldığı tarih süreci üçer yıllık iki ayrı bölüme ayrılmış ve derlem içinde “Atatürk*” sözcüğünün 5 solu 5 sağı içinde yer alan ve derlemde 3 kereden fazla geçen haber karakterleri yayınlara göre sınıflandırılmıştır.

Diğer yayınlarda da “Atatürk” ve “Erdoğan” isimleri yukarıdaki kurallara bağlı olarak bir araya gelse de Cumhuriyet gazetesinde bu oran 2014 sonrası için oldukça fazla olduğu gözlemlenmektedir. Cumhuriyet gazetesinde “Atatürk” ve “Erdoğan” isimleri “2. Atatürk”; “Yeni Atatürk”; “Atatürk’e karşı”; “Atatürk ile kıyaslama” gibi konularda eleştiriler görülmektedir. Cumhuriyet gazetesinde “Atatürk” ve “İnönü” isimleri “birlikte”; “yan yana” minvalinde kullanılarak genellikle siyasal yapıdan gelen İnönü’ye yönelik eleştiriler “Atatürk ve İnönü birlikte yaptı.” şeklinde karşılanmaktadır. Andrew Mango ise Atatürk ile ilgili kitabıyla Cumhuriyet gazetesinin köşe

yazarlarına konu olmuştur. Radikal gazetesi ise Cumhuriyet gazetesinden farklı olarak ağırlık “İnönü” ismine yöneliktir. Genellikle tarihsel anlatıların olduğu metinlerde Cumhuriyet gazetesinde olduğu gibi bir “birliktelik” hali mevcuttur. Radikal gazetesinde “Atatürk” ve “Erdoğan” isimleri Cumhuriyet gazetesinde olduğu kadar belirgin karşıt bir niteliği bulunmamaktadır. Güncel açıklamalar ve Atatürk Orman Çiftliği üzerinden eleştiriler yer almaktadır.

Yıllar	Yayınlar		
	Cumhuriyet	Radikal	T24
2011-2013	Yüce (11)		
	Bir (8)		
	Yeni (7)		
	Büyük (6)		
	Önderimiz (4)	Bir (3)	Bir (3)
	Önder (3)		
	Sahte (3)		
	Gerçek (3)		
2014-2016	Bir (10)		
	Önder (6)	Bir (7)	
	Yüce (3)	Büyük (4)	Bir (6)
	Tek (3)		

Tablo 6 “Atatürk*” sözcüğünün 1 solunda yer alan 3 kereden fazla kullanılan sıfatlar

Uzun (2009), haberlerde sıfat kullanımının haber ve yorumu birbirinden ayırabilmenin en önemli göstergesi olduğunu belirtir ve sıfatların içerdiği yorum ve yargıların haberin nesnellliğini sorgulattığını dile getirir. Köşe yazıları yazarların kendi yorumlarını yansıttıkları için “Atatürk*” sözcüğü ile birlikte kullanılan sıfatlar sorgulanmıştır. Köşe yazısı metinlerinde yer alan sıfatları belirleyebilmek adına “Atatürk*” sözcüğünün hemen solunda yer alan dizim sorgulanmış ve *Tablo 6*’daki sonuçlara ulaşılmıştır. *Tablo 6*’da yer alan “Bir” sıfatı derlemin genelinde de en çok görülen sözcüklerden olduğu için dikkate alınmayacaktır. Sıfat kullanımı açısından incelendiğinde “Atatürk*” sözcüğünün önünde yer alan sıfatlar açısından Cumhuriyet gazetesinin diğer örneklem gazetelerine göre Atatürk söz konusu olduğunda daha yoğun sıfat kullandığı göze çarpmaktadır. “Yüce Atatürk*” söz öbeği eşdizim örüntüsü (collocation) olarak sorgulandığında Fethiyespor; yazılı; sahaya; ceza; tişörtleri eşdizimleri ile karşılaşılmaktadır. Fethiyespor oyuncularının tişörtlerinde “Yüce Atatürk” yazılı şekilde sahaya çıkmasının ardından yaşanan cezai işlemlerle ilgili eleştiriler ve kınama yazıları yer almıştır. Diğer örneklem yayınların yazarları birer kez bu olaya değinmişlerdir. “Yeni Atatürk” söz öbeğinin kullanımı ise yukarıda da açıklandığı üzere Recep Tayyip Erdoğan için The Guardian gazetesinin yazarı Simon Tisdall’ın “Yeni Atatürk” terimini kullanmasıyla ilgili konular kaleme alınmıştır. Radikal gazetesinde de yer alan “Büyük Atatürk” terimi Cumhuriyet gazetesinde daha çok kullanılmış ve yazarların bir olay doğrultusunda değil kendi tercihleri ile kullandıkları bir sıfat olarak kaleme alınmıştır. “Önderimiz/önder” yine sık kullanılan sıfatlar içerisinde bulunmaktadır. “Evren Cuntası” şeklinde başka bir söz öbeği ile birlikte kullanılan “Sahte Atatürk*” söz öbeği Kenan Evren dönemini eleştirmektedir. Atatürkçülüğün niteliği ile ilgili bir tartışmada ise Cumhuriyet gazetesinin köşe yazarlarının “Gerçek Atatürkçülük” söz öbeğini kullandığı görülmektedir. Cumhuriyet gazetesi sıfat kullanımında da diğer örneklem gazeteleriyle aralarında büyük bir fark bulunmaktadır. “Atatürk*” sözcüğü Atatürk Orman Çiftliği; Atatürk

Havalimanı; Atatürk Kültür Merkezi; Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu gibi birçok kurum ve kuruluş adı olarak da Cumhuriyet, Radikal ve T24 yayınlarının köşe yazarlarının oluşturduğu derlem içinde yer almıştır.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

TS Corpus Columns V2 derlemi üzerinde yapılan çalışmada Cumhuriyet gazetesinin gerek içerik yoğunluğu gerek “Atatürk*” sözcüğüne duyarlılığı diğer örneklem gazetelerine göre yüksektir. Cumhuriyet gazetesinin derlemdeki metin sayısı en yakın takipçisinin derlemdeki metin sayısı iki katıdır. “Atatürk*” sözcüğü çeşitli şekillerde kullanılsa da en sık kullanılan şekli “Atatürk” olmuştur. Çalışmada da bu sözcük üzerine odaklanılmıştır. Çalışmada Türkiye Cumhuriyeti’nin kurucusu Atatürk’ün isminin kullanımıyla ilgili siyasal bir söylem farklılığı aranmış olsa da böyle bir farklılığa rastlanmamıştır. Cumhuriyet gazetesi örneklem yayınlar arasında “Atatürk*” sözcüğünü en sık kullanan yayinken, T24 en az kullanan yayın olarak karşımıza çıkmaktadır.

“Atatürk*”; “Mustafa Kemal*” ve “Atatürkçü*” sözcüklerinin yıllar içinde kullanımına bakıldığında sözcüklerin her yıl bir istikrar dâhilinde kullanıldığı belirlenmiştir. “Atatürk*” sözcüğü kullanımında yazarların cinsiyetlerine yönelik gözlem yapıldığında erkek yazarların sözcüğü daha fazla kullandıkları belirlenmiştir. Bu duruma gazeteler bağlamından bakıldığında Radikal gazetesinin kadın yazarlarının erkek yazarlarından daha fazla sözcüğü kullandıkları görülmektedir.

Yıllar içinde temalar belirlemek için sık kullanılan eşdizimler incelenmiş ve Cumhuriyet gazetesinin bütün yıllar içinde belirli bir kalıp içinde kaldığı görülmüştür. Cumhuriyet gazetesinde temel tema “Atatürk Devrimleri” olmuştur. Radikal gazetesi, Cumhuriyet kadar olmasa da “İnönü” teması çevresinde şekillenmiştir. T24 yayınının köşe yazarları ise tema bakımından oldukça değişken bir tutum sergilerken Atatürkçülüğü tartışmaya açtıkları gözlemlenmiştir.

“Atatürk*” sözcüğü eşdizim olarak incelendiğinde “Atatürk Orman Çiftliği” teması göze çarpmaktadır. Bu söz öbeği üzerine yapılan eşdizim sorgusu sonucu “Saray” gibi sözcüklerle 2014 ve 2015 yılları arasında yoğunlaşan Cumhurbaşkanlığı/Başbakanlık konutuyla ilgili eleştiriler yer almaktadır. Bu eleştirilerde de Cumhuriyet gazetesi başı çekmektedir. Radikal gazetesi ise Cumhuriyet gazetesi kadar sert bir karşı koyuşta bulunmasa da bu inşaata karşı bir destek de göstermemektedir.

Bir başka dikkat çeken tema ise Mustafa Kemal Atatürk’ün “Kâmal” olarak anılması çabasıdır. Siyasal İslam yazarlarının Atatürk ile Yahudilik arasında bir ilişki kurma çabasına yönelik bu çaba Radikal gazetesinde de tarihsel bir anlatı olarak yer verilmiştir. T24 köşe yazarları ise Atatürk’e karşı yersiz bir eleştiri zemini arayışı gütmektedirler.

Fethiyespor’un “Yüce Atatürk” yazılı tişörtlerle sahaya çıkmasının ardından yaşanan soruşturma yine Cumhuriyet gazetesinde kendine yer bulmuş ve ağır biçimde eleştirilmiştir. Cumhuriyet gazetesinde ses getiren başka bir eleştiri de The Guardian yazarı Simon Tisdall’ın “Yeni Atatürk” terimini kullanması üzerinedir. Cumhuriyet gazetesi bu tartışmaya da sert bir şekilde taraf olmuştur. Cumhuriyet gazetesinin Atatürk’e yönelik hassasiyeti çalışmanın her aşamasında karşımıza çıkmaktadır.

Son olarak çalışmada haber yazım kuralları açısından kalemler arasındaki fark göze çarpmaktadır. İletişim fakültelerinde yazım kurallarında, klavye kullanımlarında belirli bir standardın belirlenmesi ve zorunlu bir ders olarak okutulması çalışmanın önerileri arasındadır. Bu standartlaştırma yeni iletişim teknolojilerinin gelişimi ile birlikte artık bilgisayar temelli yapılan akademik çalışmalara büyük kolaylıklar sağlayacaktır. Bu çalışma ile birlikte dilbilim alanında kullanılagelen derlembilim çalışmalarının iletişim sosyolojisi alanında da kullanımına yönelik çalışmaların sayılarının artmasına akademi destek verilmelidir. Yayın kuruluşlarının arşivlerini bu tür bilimsel derlem çalışmalarında kullanılmak üzere açması sosyal bilimler alanındaki çalışmalar açısından önemli görülmektedir.

KAYNAKÇA

- Arslan, B., Arslan, E. ve Sezer, T. (2017). The Visibility of Masculine and Feminine in Columns, Dobrescu, E. (ed.) *Recent Ideas on Language and Literature*, Italy: EUSER, s.53–64.
- Arslan, B., Arslan, E. & Sezer, T. (2019). The Use of Corpus in Analysis of News in Digital Media. Ayhan, A. (ed.), *New Approaches in Media and Communication*, Peter Lang ISBN:978-3-631-77980-4
- Aziz, A. (2020). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri Ve Teknikleri*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Bowker, L., & Pearson, J. (2002). *Working with specialized language: A practical guide to using corpora*. London: Routledge.
- Güney, E. (2018). Hegemonik Unsurların Teknolojik Bağımlılık Motivasyonları İlişkisinde Tekno-Konformizm. *Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (4), s. 109-124.
- Harari, Y. H. (2018). *21. Yüzyıl İçin 21 Ders*. Çev: Selin Sıral, 8. Baskı, İstanbul: Kolektif Yayınları
- Kara, V. (2021). yeniakit.com.tr. Niçin Kemal Değil Kamâl?: <https://www.yeniakit.com.tr/yazarlar/vehbi-kara/nicin-kemal-degil-kamal-17299.html> adresinden 23.04.2021 tarihinde edinilmiştir.
- Karaoğlu, S., (2014). Türkçe Çevrimiçi Derlemler Üzerine, *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi 16 (Özel Sayı I)* s.181-188
- Kilgarriff, A., & Grefenstette, G. (2003). Introduction to the special issue on the web as corpus. *Computational linguistics*, 29(3), 333-347.
- Leech, G. (1992). Corpora And Theories of Linguistic Performance. *Directions in Corpus Linguistics*, s. 105–122.
- McEnery, T. & Wilson, A. (1996). *Corpus Linguistics*. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Sezer, B.S. ve Sezer, T. (2020). Büyük Veride Kadın Sözcüğünün Eşdizim Örüntüsü. E. Arslan (ed.). *İletişim Çalışmaları ve Kadın*. Konya: Literatürk Yayınları, s. 17-47.
- Sinclair, J. (1991). *Corpus, Concordance, Collocation*. Oxford: Oxford University Press, , s.32, 171.
- Tahiroğlu, B. T. (2010). Derlem, Bilgisayar Destekli Sözlük Bilimi, Eş Dizimlilik ve Otomatik Terim Çıkarımı. *Belleten*, s. 183-197.
- Tanç, C. E. (2021). Web 1.0'dan Web 4.0'a Emeğin Dönüşümü ve Dijital Kölelik, *Üsküdar Üniversitesi İletişim Fakültesi 7. Uluslararası İletişim Günleri Dijital Çağda İletişim Eğitimi Sempozyumu Tam Bildiri Kitabı*, İstanbul: Üsküdar Üniversitesi Yayınları, s. 665-671
- Tognini-Bonelli, E. (2001). *Corpus linguistics at work* (Vol. 6). John Benjamins Publishing.
- Tosyalı, H. (2021). İletişim Fakültesi Öğrencilerinin Bilgisayar Okuryazarlık Düzeylerinin Belirlenmesi, *Üsküdar Üniversitesi İletişim Fakültesi 7. Uluslararası İletişim Günleri Dijital Çağda İletişim Eğitimi Sempozyumu Tam Bildiri Kitabı*, İstanbul: Üsküdar Üniversitesi Yayınları, s.700-706
- Uzun, R. (2011). *İletişim Etiği Sorunlar ve Sorumluluklar*. Ankara: Dipnot Yayınları.
- <https://www.dilbilimderneği.org/derlem-dilbilim/> adresinden 23.04.2021 tarihinde edinilmiştir.
- <https://tscorpus.com/corpora/ts-corpus-v2/> adresinden 23.04.2021 tarihinde edinilmiştir.